

Mirjana Ivanuša-Bezjak

Sodna izvedenka za ekonomijo
ivanusa.mirjana@gmail.com

Tatjana Horvat

Univerza na Primorskem,
Fakulteta za management
tatjana.horvat@fm-kp.si

Tehnologija veriženja podatkovnih blokov že kreira nove poklice za ekonomiste

Tehnologija veriženja podatkovnih blokov in druge tehnologije razpršenih evidenc so med nami že nekaj let. Veriženje podatkovnih blokov ima zelo velik potencial za digitalno preobrazbo družbe in spreminjanje obstoječih poslovnih modelov. Digitalna identiteta, e-demokracija, samoizvršljive pogodbe in digitalne valute so le nekaj primerov aplikativne uporabe te tehnologije. Za oblikovanje novih poslovnih modelov potrebujemo kadre z novimi znanji in razumevanji novega koncepta delovanja. V prispevku bomo prikazali prav zelo širok in pester nabor različnih novih poklicev (in znanj) na področju financ ter ekonomije, ki jih kreira tehnologija veriženja podatkovnih blokov. Za izobraževalce pa to prinaša nove izzive na področju zagotavljanja novih znanj in kompetenc.

Ključne besede: tehnologija veriženja podatkovnih blokov, delovna mesta, novi poklici

Blockchain Technology Has Created New Jobs for Economists

Blockchain technology and distributed ledger technologies have been with us for several years. Blockchain has a very high potential for the digital transformation of society and changing existing business models of operation. Digital identity, e-democracy, self-executing contracts, and digital currencies are just a few examples of the applicative use of this technology. To create new business models, we need personnel with new knowledge and understanding of the latest operation concept. In this article, we will show an extensive range of new professions (and skills) in finance and economics that blockchain technology creates. For educators, this brings new challenges in providing new knowledge and competencies.

Keywords: blockchain technology, jobs, new professions

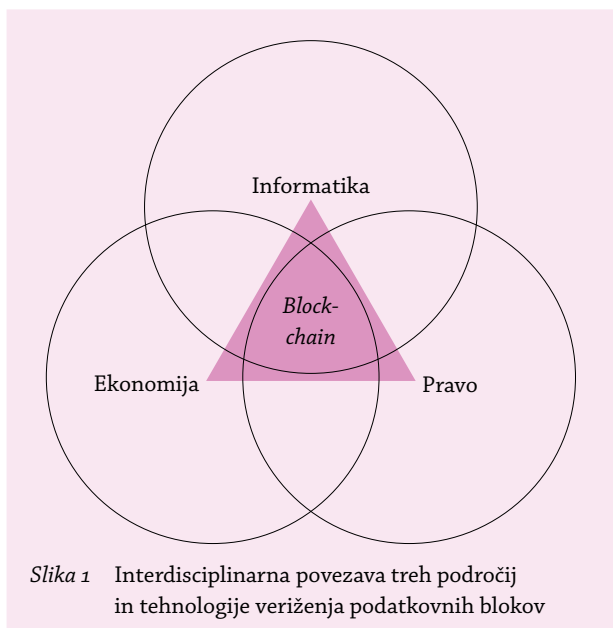
<https://doi.org/10.26493/1854-4231.18.9-15>

Uvod

V zadnjih petih letih se je bilo kar težko izogniti vsem razpravam o bitcoinu, kriptovalutah in nenazadnje veriženju podatkovnih blokov kot jedru digitalnih valut. A če so se te razprave pretežno nanašale na donosnosti naložb v kriptokovance, bo v prihodnjih petih letih pomembno stopiti korak vstran in razmišljati, kaj vse bo s tehnologijo veriženja blokov mogoče početi. Tudi v proizvodnji, kjer se tehnologija veriženja blokov že pripravlja in tudi uporablja, bo treba temeljito preoblikovati neučinkovite procese na področjih, kot sta upravljanje zalog ali trgovanje. Pričakujemo, da bo tehnologija veriženja podatkovnih blokov prinesla nove poslovne modele, ki bi utegnili rešiti pretrsti gospodarstvo in negospodarstvo.

Poleg gospodarstva bo tehnologija veriženja podatkovnih blokov spremenila tudi poslovne modele v negospodarstvu. V članku bomo predstavili nove poklice na področju ekonomije (in financ) in potrebo po njih v naslednjih letih v kontekstu digitalizacije in področja tehnologije veriženja podatkovnih blokov.

Namen članka je podrobneje predstaviti delovna mesta na področju tehnologije veriženja podatkovnih blokov, ki jih že imajo in prakticirajo v Združenih državah Amerike ZDA. Ti poklici bodo in že prihajajo tudi v evropska podjetja in organizacije. Cilj članka je zaposlenim v slovenskih podjetjih prikazati potenciale, ki jih prinaša tehnologija veriženja podatkovnih blokov, ter nova znanja in nadgradnjo obstoječih kompetenc, ki

so zanje lahko nova poklicna priložnost. V ta namene bomo podali opise različnih delovnih mest, ki jih trenutno iščejo ameriška podjetja.

Tehnologija veriženja podatkovnih blokov in interdisciplinarnost

Tehnologija veriženja podatkovnih blokov predstavlja in zahteva zelo močno interdisciplinarno povezovanje različnih področij: informatike in ekonomije (predvsem financ in bančništva) ter prava, kot je prikazano na sliki 1. Pri vsakem projektu s področja tehnologije veriženja podatkovnih blokov morajo obvezno sodelovati strokovnjaki s prav vseh treh omenjenih področij.

Tehnologija veriženja podatkovnih blokov in nova delovna mesta

Ameriški pristop k sistematizaciji in opisom ravni, del ter nalog je pragmatičen in enostaven, osredotočen na rezultat, to pa so v tem primeru delovna mesta. Podjetje Janco Associates ima tako npr. v svoji shemi poseben segment delovnih mest na področju tehnologije veriženja podatkovnih blokov.¹

Zelo kmalu bodo tudi v naših podjetjih sistematizirana podobna delovna mesta. Področja informacijske dejavnosti se že razvijajo in tako nastajajo nova delovna mesta ter tudi poklici: tehnologija veriženja podatkovnih blokov, računalniški oblak, storitve v oblaku (angl. *computer*

cloud, cloud services), internet stvari (angl. *Internet of things*), kibernetška varnost (angl. *cybersecurity*), strojno učenje/kognitivno računalništvo (angl. *machine learning/cognitive computing*), digitalne valute (angl. *digital currencies*) in virtualna resničnost (angl. *virtual reality*).

Nenavadno je, da so delovna mesta na področju tehnologije veriženja podatkovnih blokov pretežno podobna dosedanjim delovnim mestom, razen na bolj tehnološko poglobljenih področjih (BC T-programerji (angl. *blockchain technology*), oblikovalci ...). Pokrivajo vse funkcije v podjetju (nabava, prodaja, trženje, proizvodnja, finance ...), le da pri tem upoštevajo in vključujejo novo logiko tehnologije veriženja podatkovnih blokov.

Lastniki, managerji, direktorji, vodje ter kadrovske delavci se srečujejo z velikim pomanjkanjem delavcev. Potreba po različnih kadrih na področju IKT je velika. Podjetja jih iščejo »z lučjo ob belem dnevu«, kronično primanjkuje vseh profilov. »Inženir za veriženje podatkovnih blokov« sicer še ni pravi poklic, a številna zagonska podjetja, ki želijo tradicionalnim finančnim ustanovam dokazati, da je njihov čas nepreklicno minil, stavijo prav na rešitve s tega področja. Gre za nadaljevanje plazue, ki so ga sprožile kriptovalute. Strokovnjak za omenjeno področje mora obvladati delovanje porazdeljenih sistemov, algoritmov, kriptografijo in varnostne mehanizme.

Kako redki so posamezniki, ki premorejo ustrežna znanja, dokazuje tudi šala, ki kroži po ameriški Silicijevi dolini in v kateri je precej resnice: menda je lažje dobiti osemestno finančno injekcijo skladov tveganega kapitala kot inženirja za veriženje podatkovnih blokov. Temu primerne so tudi plače – izkušenemu programerju v Pythonu s poznavanjem kriptovalut in porazdeljenih sistemov ameriška podjetja ponujajo osnovno plačo v višini med 150 ter 170 tisoč dolarji na leto.

Za boljše razumevanje znanj in kompetenc, ki jih potrebujejo različni profili oz. delovna mesta na področju tehnologije veriženja podatkovnih blokov, bomo v nadaljevanju podrobneje predstavili opis del in nalog za dve najtipičnejši delovni mesti, nato pa sledi še okvirna predstavitev ostalih delovnih mest.

Manager projektov veriženja podatkovnih blokov je oseba, ki vodi celoten projekt in sodeluje s strokovnjaki z različnih področij (generalist). To je oseba, ki predstavlja most med naročnikovimi pričakovanji ter končnim izdelkom razvijalcev. Nadzira celotno izvedbo projekta v vseh korakih

¹ <https://e-janco.com/project-manager-blockchain.html>.

in fazah s stalnim pregledom nad pričakovanim končnim rezultatom.

Manager projektov veriženja podatkovnih blokov je odgovoren za nadzor in upravljanje celotnega ekosistema projekta veriženja podatkovnih blokov. Prav tako je zadolžen za usklajevanje in povezanost celotne ekipe, ki je vključena v projekt. Prav zato je ena najpomembnejših faz v življenjskem ciklu razvoja vsakega projekta veriženja podatkovnih blokov faza začetka projekta, ki mora vedno vključevati vodje (managerje) projekta, stranke – naročnike in ostale deležnike. Projekti so lahko internega značaja (za potrebe lastne organizacije) ali za zunanje naročnike.

Managerji projektov veriženja podatkovnih blokov morajo razumeti temeljne koncepte tehnologije veriženja blokov in njenega ekosistema. Morajo vedeti, kako pristopiti k vključevanju tehnologije veriženja podatkovnih blokov v poslovne procese, in to glede na panogo. Prav tako morajo znati uporabiti sodobna IKT-orodja za vpeljavo tehnologije veriženja podatkovnih blokov v poslovne sisteme in procese.

Managerji projektov veriženja podatkovnih blokov so odgovorni za oris ciljev, namena, časovnega termina izvedbe in končnih rezultatov. Potreba po vodji projektov veriženja podatkovnih blokov torej ne bo nikoli prenehala obstajati. Na čelu vsakega projekta veriženja podatkovnih blokov so torej vodje – managerji projektov, ki predstavljajo povezavo med razvijalci in strankami. Managerji projektov so odgovorni, da bodo razvijalci natančno poznali obseg vsakega projekta in zagotovili, da bodo lahko izpolnili pričakovanja stranke. Poleg razvijalcev morajo managerji sodelovati tudi s pravniki in finančniki ter z davčnimi strokovnjaki. Za namen trženja projekta so potrebni tržniki, oblikovalci ter managerji skupnosti Web 3.0 oz. t. i. *blockchain community managers*.

Vodenje in upravljanje projektov veriženja podatkovnih blokov tako vključuje vse aktivnosti, od razvoja načrtov do uvajanja rešitve. In vodja projekta je v središču tega; ne glede na panogo je edina in najpomembnejša oseba, ki je odgovorna za uspeh projekta. Ker je na izvajanje projekta veriženja podatkovnih blokov treba gledati s ptiče perspektive ter smiselno povezovati in koordinirati vse potrebne aktivnosti z različnimi strokovnjaki, je manager projektov veriženja podatkovnih blokov definitivno strokovnjak za delo z drugimi področnimi strokovnjaki.

Znanja in kompetence (tehnične in vodstvene), ki jih potrebuje manager projektov veriženja podatkovnih blokov (Janco Associates b. l.):

- poznavanje osnov delovanja tehnologije veriženja podatkovnih blokov z vseh vidikov (pravo, ekonomija, informatika) ter njene uporabe v poslovanju organizacij;
- poznavanje projektnega managementa in posameznih faz izvedbe;
- sodelovanje pri izdelavi strategije posameznega projekta in njegovi izvedbi ter uvajanju v poslovanje;
- koordiniranje med zunanjimi izvajalci posameznih faz projekta ter projektno skupino in oddelki v organizaciji;
- poznavanje postopkov in načinov priprave strategije uvajanja veriženja podatkovnih blokov v poslovni proces (projekt);
- poznavanje orodij za izvajanje projektov veriženja podatkovnih blokov;
- poznavanje financ in vodenja projektov;
- poznavanje pomena pametnih pogodb (tehnologija veriženja podatkovnih blokov);
- reševanje problemov ter poznavanje možnih tveganj;
- nadzor nad posameznimi aktivnostmi in učinkovitostjo projekta;
- poznavanje in spremljanje novosti na področju WEB 3;
- sposobnost za strateško vodenje projektov;
- sposobnost analitičnega razmišljanja in delovanja ter samostojnost pri delu;
- sposobnost poročanja in javnega nastopanja;
- sposobnost dela pod pritiskom z namenom doseganja ciljev in rezultatov.

Odgovornosti in naloge managerja projektov veriženja podatkovnih blokov so naslednje (Janco Associates b. l.):

- Managerji BCT-projektov so neke vrste lepilo in gonilna sila v hitro razvijajočem se okolju veriženja podatkovnih blokov ter zagotavljajte učinkovito in uspešno usklajevanje med ključnimi deležniki, produktivnimi ter inženirskimi ekipami.
- Sodelujejo z vsemi deležniki projekta z namenom, da določijo in definirajo obseg projekta, podrobne zahteve in strukturiran načrt izvedbe z vsemi aktivnostmi in termini izvedbe.
- Vodijo in koordinirajo projekt od idejnega koncepta do končnega izdelka/storitve.

Preglednica 1 Poklici na področju kriptovalut in digitalnega denarja za ekonomiste – finančnike

Angleško	Slovensko
Crypto Experts	Kriptostrokovnjaki
Crypto Analyst/Blockchain Analyst	Kriptoanalitik/analitik veriženja podatkovnih blokov
Cryptocurrency Writer	Pisatelj kriptovalut
Cryptocurrency Trader	Trgovec s kriptovalutami
Digital Currency and Crypto Currency Product Lead	Vodja izdelkov za digitalne valute in kriptovalute
Digital Asset Exchange's Software Engineer	Programski inženir za izmenjavo digitalnih sredstev
Crypto Investment Analyst – Liquid Tokens	Analitik kripto naložb – likvidni žetoni
Crypto Research Analyst	Analitik kriptoraziskav
Financial analyst	Finančni analitik
Institutional Sales (Crypto)	Institucionalna prodaja (kripto)
Token Economics	Žetonski ekonomist
Crypto Accountant	Kriptoračunovodja
Digital Assets Graduate Trader	Diplomirani trgovec z digitalnimi sredstvi
Crypto Community Manager	Upravitelj kriptoskupnosti

- Usklajujejo načrte za izvedbo projekta, vključno s trženjem in z vsebino posameznih aktivnosti do končne izvedbe.
- Izvajajo in usklajujejo delo posameznih aktivnosti z oblikovalci ter izvajalci BCT-projektov tudi s pravnega vidika ter z razvijalci pametnih pogodb.
- Prepoznajo odstopanja in pomanjkanja virov (znanja, zaposleni . . .) ter postopke zaposlovanja usklajujejo s finančnim planom projekta.
- Spremljajo napredek na projektu in po potrebi prilagodijo roke izvedbe posameznih aktivnosti in celotno časovnico projekta.
- zagotavlja varnostne protokole v projektu veriženja podatkovnih blokov;
- preverja in validira tehnično dokumentacijo ter izdeluje sprotne analize razvoja projekta veriženja podatkovnih blokov.

Arhitekt veriženja podatkovnih blokov je naslednje zelo pomembno delovno mesto v postopkih uvajanja projektov veriženja podatkovnih blokov. S svojim tehničnim znanjem in izkušnjami pomaga podjetjem pri razvoju platform v tehnologiji veriženja blokov. Odgovornosti in naloge arhitekta ter razvijalca veriženja podatkovnih blokov so naslednje (Janco Associates b. l.):

- razvija aplikacije, ki so namenjene za javno in zasebno veriženje podatkovnih blokov;
- išče najoptimalnejšo (tehnično) rešitev za izvedbo projekta veriženja podatkovnih blokov;
- planira arhitekturo in razvoj projekta veriženja podatkovnih blokov;
- usmerja in koordinira ekipe razvijalcev veriženja podatkovnih blokov;
- <https://cryptocurrencyjobs.com>,
- <https://web3.career>,
- <https://cryptojobslis.com/nft>,
- <https://www.cryptorecruit.com>,
- <https://beincrypto.com>,
- <https://blockchainheadhunter.com>,
- <https://www.crypto-careers.com>,

Raznolikost in širina delovnih mest, povezanih s tehnologijo veriženja podatkovnih blokov

Tudi na področju kriptovalut in digitalnega denarja se je oblikovalo kar nekaj poklicev, prvenstveno namenjenih ekonomistom – finančnikom, ki jih navajamo v preglednici 1. Kot metodologijo za izbor naštetih poklicev smo na spletnih portalih ročno izbrali najpogosteje objavljena delovna mesta na posameznem zaposlitvenem portalu, ki so prikazana v preglednicah 1, 2 in 3. Izbor podatkov je potekal med 5. in 10. julijem 2023. Kriterij izbire je predstavljala pogostost objave – izbrali smo najpogosteje navedene poklice. Analizo najpogosteje objavljenih delovnih mest smo naredili na naslednjih spletnih straneh – zaposlitvenih portalih:

Preglednica 2 Poklici na področju Web 3 za družboslovne profile

Angleško	Slovensko
Content (crypto) Marketing Manager	Vsebinski (kripto-) vodja marketinga
Web3 Community Management Specialist	Specialist upravljanja skupnosti Web3
Web3 NFT Social media & Community Manager	Upravitelj družbenih medijev in skupnosti Web3 NFT
Web3 Marketing Project Manager	Vodja trženjskega projekta Web3
Web3 Director of Product Management	Direktor produktnega upravljanja Web 3
Web3 Lead Tokenomics Designer	Glavni oblikovalec ekonomike žetonov Web3
Web3 Director of Marketing & Community Engagement	Direktor trženja in vključevanja skupnosti Web 3
Web3 Head of Engineering Security	Vodja inženirske varnosti Web3
Web3 Junior Trader – Arbitrage and Market Making Desk	Web3 mlajši trgovelec – arbitražno in tržno-posredniški oddelek
Community Manager Remote Web3 Jobs	Delovna mesta na daljavo upraviteljev skupnosti Web3
Copywriting Remote Web3 Jobs	Pisanje besedil na daljavo Web3
Entry Level Non-Tech Remote Web3 Jobs	Začetna netehnološka delovna mesta na daljavo Web3
HR Remote Web3 Jobs	Dela na daljavo na področju človeških virov
Junior Non-Tech Remote Web3 Jobs	Manj zahtevna netehn. delovna mesta na daljavo Web3
Marketing Remote Web3 Jobs	Trženje delovnih mest na daljavo Web3
Product Manager Remote Web3 Jobs	Delovna mesta produktnega vodje Web3 na daljavo
Project Manager Remote Web3 Jobs	Delovna mesta Web3 vodje projektov na daljavo
Recruiter Remote Web3 Jobs	Zaposlovalec na daljavo za delo Web3
Sales Remote Web3 Jobs	Prodajna delovna mesta na daljavo Web3
Social Media Remote Web3 Jobs	Dela z družbenimi mediji Web3 na daljavo
Influencer Marketing Manager (iGaming)	Vplivni vodja trženja (iGaming)
YouTube Video Producer	Videoproducent na YouTubu
Senior Product Operation Analyst	Višji analitik delovanja izdelkov
Business Development Representative	Predstavniki za poslovni razvoj

Preglednica 3 Poklici na področju NFT

Angleško	Slovensko
NFT Sales Person	Prodajalec NFT
NFT Marketing Manager	Vodja trženja NFT
Web 3.0 Strategist	Strateg Web 3.0
Crypto and Web3 Journalist	Kripto- in Web3-novinar
NET Web Developer	Spletni razvijalec NET
Web3 Community Moderator	Moderator skupnosti Web3

- <https://blockchain.works-hub.com/blockchain-jobs>,
- <https://www.crypto-careers.com>,
- <https://cryptojobster.com>,
- <https://blockew.com>,
- <https://remote3.co>.

Poleg ekonomistov so za ostale družboslovne profile lahko zanimiva tudi ostala z Web 3 povezana delovna mesta, ki jih navajamo v pre-

glednici 2. Na zelo aktualnem novem področju NFT (nezamenljivi žetoni, angl. *non-fungible token*) lahko najdemo zelo različna delovna mesta, ki jih navajamo v preglednici 3.

Pripravili smo tudi seznam spletnih portalov z obširno ponudbo delovnih mest na področju tehnologije veriženja podatkovnih blokov:

- <https://cryptocurrencyjobs.com> – mednarodni portal za iskanje delavcev z znanji na po-

dročju kriptovalut in s koristnimi informacijami za podjetja ter iskalce zaposlitve;

- <https://web3.career> – mednarodni portal z zelo pestro ponudbo različnih delovnih mest na področju Web 3.0; vsako objavljeno delovno mesto ima zelo obsežen opis zahtev in tega, kaj delodajalec ponuja;
- <https://cryptojobslis.com/nft> – mednarodni portal s ponudbami za delovna mesta na področju tehnologije NFT;
- <https://www.cryptorecruit.com> – mednarodni portal za iskanje strokovnjakov na področju kriptovalut;
- <https://beincrypto.com> – mednarodni portal za iskanje delavcev z znanji na področju kriptovalut in s koristnimi informacijami za podjetja ter iskalce zaposlitve;
- <https://blockchainheadhunter.com> – mednarodni portal s ponudbami za delovna mesta na področju tehnologije blockchain;
- <https://www.cryptocareers.com> – mednarodni portal s ponudbami za delovna mesta na področju tehnologije veriženja podatkovnih blokov in kriptovalut;
- <https://blockchain.works-hub.com> – mednarodni portal s ponudbami za delovna mesta na področju tehnologije veriženja podatkovnih blokov;
- <https://www.cryptocareers.com> – mednarodni portal s ponudbami za delovna mesta na področju tehnologije veriženja podatkovnih blokov;
- <https://cryptojobster.com> – mednarodni portal s ponudbami za delovna mesta na področju tehnologije veriženja podatkovnih blokov;
- <https://blockew.com> – mednarodni portal s ponudbami za delovna mesta na področju tehnologije veriženja podatkovnih blokov;
- <https://remote3.co> – mednarodni portal s ponudbami za delovna mesta na področju tehnologije veriženja podatkovnih blokov na daljavo.

Poleg posebnih znanj in kompetenc zaposlenih, ki delajo s tehnologijami veriženja podatkovnih blokov, je pomembno tudi, da imajo vsi v organizaciji temeljno znanje in strategijo vključevanja tehnologije veriženja podatkovnih blokov v organizacijo. Šele ko vsi razumejo prednosti, ključne zmogljivosti, primere uporabe in kritične dejavnike uspeha, lahko organizacije v celoti izkoristijo potenciale veriženja podatkovnih blokov.

Potrebe po IKT-kadrih v slovenskem in tujih gospodarstvih

Potreba po IKT-kadrih v Sloveniji ter posledično tudi kadrih za v članku opisana delovna mesta je iz leta v leto večja. O tem lahko beremo v sledečih člankih in poročilih ter analizah:

- *Strategija digitalne transformacije gospodarstva* (Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo 2022),
- »Napovedovanje potreb po kadrih na področju digitalnih profilov« (Digitalno informacijsko stičišče 2021),
- »Digitalizacija gospodarstva« (Digitalna Slovenija b. l.),
- »Načrt za okrevanje in odpornost Slovenije« (Služba vlade Republike Slovenije za razvoj in evropsko kohezijsko politiko 2021) vključuje tudi 2. razvojno področje – digitalno preobrazbo ter 5. razvojno področje, kjer je opredeljena krepitev kompetenc, zlasti digitalnih in tistih, ki jih zahtevajo novi poklici in zeleni prehod.

»Kadri so najbolj žgoča problematika v panogi IKT. [...] Manjka nekaj tisoč IKT strokovnjakov za nove vsebine, kot so obsežni podatki in umetna inteligenca. Težav nima samo panoga IKT, ampak vsa podjetja in organizacije, ki imajo lastne IT-oddelke. Težave imajo tudi v javni upravi, kjer programerjem ponujajo slabše pogoje kot v gospodarstvu« (Žorž 2022).

Enaka potreba po IKT in kadrih veriženja podatkovnih blokov je tudi v tujini, kar potrjujejo različne analize in poročila:

- *Deloitte's 2021 Global Blockchain Survey* (Deloitte 2021),
- »European Blockchain Skills Strategy« (CHAISE: Blockchain Skills for Europe 2021),
- »Blockchain Strategy« (European Commission b. l.a),
- »Europe's Digital Decade: Digital Targets for 2030« (European Commission b. l.b),
- »Skills for SMES Strategy 2030« (European Digital SME Alliance b. l.),
- »A Software Skills Strategy for Europe« (ESSA: European Software Skills Alliance 2022),
- *EU Blockchain Ecosystem Developments* (The European Union Blockchain Observatory and Forum b. l.),
- *D.5.2.1: Curriculum Structure* (CHAISE: Blockchain Skills for Europe 2022),
- *The Global Blockchain Employment Report* (The Blockchain Academy, 2021).

Bitka za delavce in talente na globalnem ter domačem področju IKT ter področju tehnologije veriženja podatkovnih blokov v najširšem pomenu je v polnem teku in se bo še nadaljevala. Področje tehnologije veriženja podatkovnih blokov je zelo primerno za dekleta in ženske, katerih delež v IKT-poklicih je prenizek. Prav epidemija covid-19 nam je pokazala, da je delo na daljavo sprejemljivo za marsikoga. Delovna mesta na področju tehnologije veriženja podatkovnih blokov so lahko v večini primerov v obliki »dela na daljavo«. Globalnost veriženja podatkovnih blokov pa seveda ne pozna meja.

Zaključek

Tehnologije veriženja podatkovnih blokov nikoli ne spijo, saj delujejo 24 ur na dan, sedem dni v tednu in 365 dni na leto. Potencial te tehnologije je ogromen, vendar je od vsakega posameznika in vsake organizacije odvisno, da kar najbolje izkoristi priložnosti, ki so nam vsem na voljo.

Ker se tehnologija veriženja podatkovnih blokov še naprej razvija, se bodo razvijale tudi njene poklicne priložnosti. To pa pomeni, da bo povpraševanje po strokovnem znanju o veriženju podatkovnih blokov še leta in leta veliko. Ne glede na to, ali ste tehnik ali ekonomist ali družboslovec, je kariera na področju tehnologije veriženja podatkovnih blokov nova in razburljiva priložnost, ki jo je vredno raziskati. Na spletu boste našli številne (tudi brezplačne) spletne tečaje, povezane z razvojem veriženja podatkovnih blokov, ki se jih lahko udeležite, da nadgradite svoje znanje. Zagonska podjetja veriženja podatkovnih blokov iščejo tudi strokovnjake z znanji na splošnih področjih, vključno s financami, prodajo in trženjem.

Pred nami kot družbo so veliki izzivi. Kako izobraziti in usposobiti delavce za nove poklice na področju digitalizacije in tehnologije veriženja podatkovnih blokov? Kako mlade in mlade po srcu navdušiti ter animirati, da se bodo odločili za pridobivanje novih znanj na tem področju? Kako in kje naj podjetja iščejo zaposlene z znanji o tehnologiji veriženja podatkovnih blokov? Vsi, ki smo se do sedaj kakor koli ukvarjali s tehnologijo veriženja podatkovnih blokov, smo na nek način samouki. Izobraževalni programi oz. predmeti s tega področja šele prihajajo v slovenske šole in fakultete. Tisti, ki bodo (so že) začeli s svojo kariero na področju veriženja podatkovnih blokov, lahko potencialno postanejo sokreatorji jutrišnje tehnološke infrastrukture, izdelkov in storitev prihodnosti.

Naj bo ta članek vzpodbuda vsem deležnikom, da se bodo s svojega vidika vključili v procese izobraževanja in usposabljanja kadrov na področju tehnologije veriženja podatkovnih blokov.

Literatura

- CHAISE: Blockchain Skills for Europe. 2021. »European Blockchain Skills Strategy.« CHAISE: Blockchain Skills for Europe.
- CHAISE: Blockchain Skills for Europe. 2022. *D.5.2.1: Curriculum Structure*. CHAISE: Blockchain Skills for Europe.
- Deloitte. 2021. *Deloitte's 2021 Global Blockchain Survey: A New Age of Digital Success*. Deloitte Insights. Deloitte Development.
- Digitalna Slovenija. B. l. »Digitalizacija gospodarstva.« <https://www.digitalna.si/strateske-skupine/digitalizacija-gospodarstva>.
- Digitalno inovacijsko stičišče Slovenije. 2021. »Napovedovanje potreb po kadrih na področju digitalnih profilov.« 16. marec. <https://dihslowenia.si/aktualno/novice/napovedovanje-potreb-po-kadrih-na-podro%C4%8Dju-digitalnih-profilov>.
- ESSA: European Software Skills Alliance. 2022. *A Software Skills Strategy for Europe*. Osnutek. ESSA: European Software Skills Alliance.
- European Commission. B. l. a. »Blockchain Strategy.« <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/blockchain-strategy>
- European Commission. B. l. b. »Europe's Digital Decade: Digital Targets for 2030.« https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/europes-digital-decade-digital-targets-2030_en#documents.
- European Digital SME Alliance. B. l. »Skills for SMEs Strategy 2030.« <https://www.digitalsme.eu/digital/uploads/Skills-for-SMEs-Strategy-2030.pdf>.
- Janco Associates. B. l. »Project Manager Blockchain Job Description.« <https://www.e-janco.com/project-manager-blockchain.html>.
- Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo. 2022. *Strategija digitalne transformacije gospodarstva*. Ljubljana: Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo.
- Služba vlade Republike Slovenije za razvoj in evropsko kohezijsko politiko. 2021. »Načrt za okrevanje in odprtost: povzetek.« https://www.eu-skladi.si/sl/dokumenti/rrf/povzetek-noo_08_07_2021_cistopis-1.pdf.
- The Blockchain Academy. 2021. *The Global Blockchain Employment Report*. Annual Report 2021. The Blockchain Academy.
- The European Union Blockchain Observatory and Forum. B. l. *EU Blockchain Ecosystem Developments*. European Commission.
- Žorž, J. 2021. »Pomanjkanje kadrov je trn v peti slovenske digitalizacije.« *Finance*, 27. avgust. <https://ikt.finance.si/8978882/Pomanjkanje-kadrov-je-trn-v-peti-slovenske-digitalizacije>.